

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2019 m. lapkričio 27 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Ramūno Gadliausko, Dainiaus Raižio (kolegijos pirmininkas) ir Virginijos Volskienės (pranešėja),

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamento (teisių ir pareigų perėmėjas Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos), apeliacinį skundą dėl Kauno apygardos administracinio teismo 2017 m. gruodžio 19 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo O. N. skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamento (trečiasis suinteresuotas asmuo V. V.), dėl žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

Nustatė

I.

1.

Pareiškėjas O. N. (toliau – ir pareiškėjas) kreipėsi į teismą ir prašė priteisti iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Alytaus regiono Aplinkos apsaugos departamento (toliau – ir atsakovas, Alytaus RAAD), 9 808,07 Eur (33 865,30 Lt) turtinės žalos atlyginimui.

2.

Pareiškėjas nurodė, kad jam 2002 m. birželio 18 d. Alytaus apskrities viršininko administracijos sprendimu Nr. 38-14159 buvo atkurtos nuosavybės teisės į 9,27 ha miško, esančio (-), Varėnos rajone. Atkūrus nuosavybės teises į paminėtą turtą, pareiškėjas susitvarkė visus su nuosavybės teisėmis susijusius dokumentus, taip pat parengė miškotvarkos projektą. Jokių kitų veiksmų, susijusių su miško likimu, pareiškėjas neatliko. 2003 metų birželio mėnesį pareiškėjas išvyko gyventi į Kanadą. 2007 metų vasario mėnesį pareiškėjas sugrįžo į Lietuvą ir pradėjo rūpintis jam priklausančio miško padėtimi. Jam apžiūrėjus mišką, paaiškėjo, kad dalis miško yra iškirta. Išsiaiškino, kad miško kirtimas buvo atliktas pagal Alytaus RAAD Varėnos agentūros inspektoriaus V. V. 2005 m. rugsėjo 2 d. išduotą leidimą kirsti mišką Nr. C069724 (toliau – ir Leidimas). Remiantis paminėtu leidimu nežinomi asmenys iškirto 1,95 ha plotą (448 m³) pareiškėjui priklausančio miško. Dėl to pareiškėjui buvo padaryta 33 865,30 Lt dydžio turtinė žala. Šias aplinkybes taip pat patvirtina ir Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūros 2007 m. kovo 27 d. raštas Nr. ARV-4-35 bei kartu su šiuo raštu pateikti 2007 m. kovo 19 d. Savavališkais kirtimais iškirstų medžių apmatavimo duomenys.

3.

Pareiškėjas nurodė, jog Leidimas kirsti mišką buvo išduotas A. S., veikiančiam pagal tariamai pareiškėjo išduotą įgaliojimą – 2005 m. sausio 26 d. Kanadoje, Toronte parengtą „Asmens, pasirašančio kito asmens vardu, parašo autentiškumo patvirtinimą“ įgaliojimą (toliau – ir Įgaliojimas). Pareiškėjas akcentavo, kad šio asmens nepažįsta, šiam asmeniui nei būdamas Lietuvoje, nei Kanadoje nėra išdavęs jokie įgaliojimo atlikti veiksmus, susijusius su miško tvarkymu. Pareiškėjas teigė, jog ant Įgaliojimo pareiškėjo parašas yra suklastotas, kadangi akivaizdžiai skiriasi

parašo forma, pasirašymo būdas, atskirų rašysenos elementų išdėstymas. Tai rodo, kad 2005 m. sausio 26 d. Įgaliojimą pasirašė ne pareiškėjas, o kitas asmuo. Pareiškėjas nurodė, kad 2007 m. kovo 2 d. pareiškėjas kreipėsi į Varėnos rajono policijos komisariatą, kur buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl dokumentų klastojimo bei kitų nusikalstamų veikų, dėl kurių buvo pagrobtas ir kitaip neteisėtai užvaldytas pareiškėjui priklausantis turtas.

4.

Pareiškėjas atkreipė dėmesį, kad advokatė-notarė M. P. patvirtino ne pareiškėjo (savininko), o kito asmens parašą: „Aš tvirtinu pono A. S. parašą, M. P., advokatė-notarė, Rishon le-Zion“. Pareiškėjas nurodė, kad Kanada nėra prisijungusi prie 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencijos, todėl visi šioje šalyje atitinkamos valstybės institucijos ar pareigūno išduoti dokumentai turi būti legalizuoti – t. y. patikrinti konsulinės tarnybos pareigūno. Įgaliojimas ir jame esantys parašai, antspaudas ir pasirašiusio asmens pareigų patikrinimas konsulinės tarnybos pareigūno nebuvo atliktas, todėl Įgaliojimas negali ir negalėjo sukelti jokių juridinių padarinių. Visa tai patvirtina, kad trečiasis suinteresuotas asmuo, būdamas valstybės tarnautoju (pareigūnu), veikdamas Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūros vardu neturėjo teisės Įgaliojimo pagrindu išduoti leidimo miškui kirsti. Pareiškėjas teigė, kad trečiasis suinteresuotas asmuo neatliko savo kaip valstybės pareigūno pareigų – neįsitikino, ar yra teisėtas ir galiojantis miško savininko įgaliojimas leidimui kirsti mišką išduoti (t. y. – ar Įgaliojime nurodyto savininko parašas yra tikras ir patvirtintas įstatymų nustatyta tvarka), taip pat neįsitikino, ar pats Įgaliojimas yra teisėtas – t. y. legalizuotas įstatymų nustatyta tvarka.

5.

Pareiškėjas nurodė, kad dėl šių atsakovo pareigūno veiksmų pareiškėjas patyrė didelę turtinę žalą. Pareiškėjas teigė, jog pagal Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūros atliktus skaičiavimus, kurie išdėstyti 2007 m. kovo 27 d. rašte Nr. ARV-4-35, pareiškėjui buvo padaryta 33 865,30 Lt (arba 9 808,07 Eur) turtinė žala dėl neteisėtai iškirstos medienos. Pareiškėjas nurodė, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) 6.271 straipsniu žala, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydamas konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Taigi jo patirtą turtinę žalą privalo atlyginti atsakovas visiškai, nes žala atsirado dėl valstybės tarnautojo – inspektorius V. V. kaltės.

6.

Atsakovas Lietuvos valstybė, atstovaujama Alytaus RAAD, prašė pareiškėjo O. N. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

7.

Atsakovas nurodė, kad Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūros vyriausiasis specialistas V. V. 2005 m. rugsėjo 2 d. išdavė Leidimą kirsti mišką A. S., veikiančiam pagal pareiškėjo Įgaliojimą. A. S. pateikė visus reikalingus brėžinius ir miškotvarkos projektą. Pagal Leidimą buvo leista iškirsti 1,95 ha plotą (448 m³ medienos). Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūra 2007 m. kovo 27 d. raštu Nr. ARV-4-35 Varėnos rajono policijos komisariatą informavo, kad pareiškėjo privačioje miško valdoje, apmatavus natūroje rastus kelmus, buvo nustatyta, kad iškirsta 338,653 m³ medienos. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 521 „Dėl fizinių juridinių asmenų neteisėta veika miškuose padarytos žalos aplinkai atlyginimo tvarkos bei fizinių ir juridinių asmenų neteisėta veika miškuose padarytos žalos miško valdytojų, savininkų ir naudotojų miškui, turtui ar interesams atlyginimo dydžių patvirtinimo“ buvo paskaičiuota galimai pareiškėjui padaryta turtinė žala, kuri sudarė 33 865,30 Lt (9 808,07 Eur). Pareiškėjas dėl jam padarytos turtinės žalos kreipėsi į Varėnos rajono policijos komisariatą, kur buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl dokumentų klastojimo bei kitų nusikalstamų veikų, dėl kurių buvo pagrobtas ir kitaip neteisėtai užvaldytas pareiškėjui priklausantis turtas.

8.

Trečiasis suinteresuotas asmuo V. V. iš esmės prašė sprendimą priimti teismo nuožiūra ir pritarė atsakovo išsakytiems argumentams.

9.

Teismo posėdžio metu trečiasis suinteresuotas asmuo paaiškino, kad tik vėliau, kai 2007 metais pareiškėjas pareiškė pretenzijas dėl iškirsto miško, suprato, jog pateikto Įgaliojimo detaliam nepatikrino, nes nežinojo teisinio reglamentavimo, kuris taikomas Kanadoje išduoto Įgaliojimo

legalizavimui Lietuvos Respublikoje. Pirmą kartą galimybė kirsti mišką domėjosi moteris, kuri prisistatė pareiškėjo sutuoktine, ir vyriškis, kuris prisistatė A. S.. Šis asmuo pateikė ir savo pasą. Jokių šio dokumento klastojimo požymių trečiasis suinteresuotas asmuo nepastebėjo. Prieš išduodant Leidimą A. S. pateikė pareiškėjo išduotą Įgaliojimą, kuris buvo patvirtintas notaro. Trečiasis suinteresuotas asmuo manė, kad toks įgaliojimas, kuris oficialiai buvo išverstas į lietuvių kalbą, yra pakankamas Leidimui išduoti. Po pareiškėjo kreipimosi 2007 metais buvo patikrinta kirtavietė. Miškas buvo iškiristas nepažeidžiant Leidimo ir jo priedų reikalavimų. Turtinė žala buvo paskaičiuota pareiškėjo prašymu.

II.

10.

Kauno apygardos administracinis teismas 2017 m. gruodžio 19 d. sprendimu pareiškėjo O. N. skundą tenkino ir priteisė iš atsakovo pareiškėjo naudai 9 808,07 Eur turtinės žalos atlyginimui.

11.

Teismas nustatė, kad administracinėje byloje, taip pat prijungtoje baudžiamojoje byloje Nr. 55-1-00080/2007 esančių įrodymų visetas patvirtina teisiškai reikšmingas aplinkybes, kad 2002 m. birželio 18 d. Alytaus apskrities viršininko administracijos sprendimu Nr. 38-14159 vienam pareiškėjui (kaip mirusiojo savininko turto paveldėtoju) buvo atkurtos nuosavybės teisės į 9,27 ha miško plotą, kurį iki nacionalizacijos (-), Varėnos rajone nuosavybės teise valdė A. V.. 2002 metais pareiškėjo užsakymu valstybės įmonė (toliau – ir VĮ) Valstybinis miškotvarkos institutas parengė Miškotvarkos projektą 2002–2011 metams, kurio kopija liko ir Varėnos rajono agentūroje.

12.

Teismas nustatė, kad prijungtos baudžiamosios bylos dokumentų ir procesinių sprendimų duomenys, taip pat trečiojo suinteresuoto asmens paaiškinimai patvirtina, kad 2005 metų viduryje į trečiąjį suinteresuotą asmenį kreipėsi moteris, kuri prisistatė miško savininko (pareiškėjo) sutuoktine N. ir asmuo, pasivadinęs A. S., kurie domėjosi galimybe atlikti medžių kirtimą pareiškėjui priklausančiame miško sklype. Jiems buvo suteikta informacija apie Leidimui gauti reikalingus dokumentus. Vėliau su trečiuoju asmeniu bendravo tik vyriškis, kuris prisistatinėjo A. S., kuris ir pateikė suklastotą Lietuvos Respublikos piliečio pasą, išduotą A. S.. Šis asmuo taip pat pateikė Kanadoje, Toronte išduotą bei tik advokato-notaro antspaudu patvirtintą pareiškėjo Įgaliojimą A. S. gauti leidimą miško kirtimui pareiškėjui priklausančiame miško sklype. Remiantis šiuo Įgaliojimu buvo parengti visi reikalingi dokumentai ir trečiasis suinteresuotas asmuo 2005 m. rugsėjo 2 d. išdavė Leidimą kirsti mišką – 1,95 ha miško plotą (448 m3).

13.

Teismas nustatė, kad pateikti duomenys taip pat patvirtina, jog 2007 metų pradžioje pareiškėjas kreipėsi į Varėnos rajono agentūrą ir pranešė, jog niekam jokio įgaliojimo gauti leidimą miškui kirsti neišdavė, taip pat vietovėje aptiko, kad iškirsta dalis jam nuosavybės teise priklausančio miško, esančio Varėnos rajone (-). Varėnos rajono agentūros atstovai, patikrinę padėtį vietoje, nustatė, kad pagal 2005 m. rugsėjo 2 d. Leidimą buvo iškirsta ir išgabenta iš kirtavietės 338,653 m3 medienos. Varėnos rajono agentūra paskaičiavo, kad iškirastos medienos vertė 33 865,30 Lt (arba 9 808,07 Eur). Prijungtos baudžiamosios bylos duomenų visuma patvirtina, kad nebuvo surinkta įrodymų apie pareiškėjo sutuoktinės bandymą gauti Leidimą miškui kirsti. Taip pat nebuvo paneigtos faktinės aplinkybės, kad pareiškėjo parašas 2005 m. rugpjūčio 26 d. Kanadoje išduotame Įgaliojime suklastotas ir pareiškėjas A. S. nepažįsta bei nepavedė jam gauti leidimą miškui kirsti. Baudžiamosios bylos duomenys taip pat patvirtina, kad prokuroras nesurinko įrodymų, jog A. S. savo veiksmais būtų prisidėjęs prie Leidimo kirsti mišką gavimo.

14.

Teismas nustatė, kad administracinėje byloje nekilo ginčo dėl turtinės žalos dydžio. Atsakovo atstovas ir trečiasis suinteresuotas asmuo pabrėžė, kad jokių esminių kirtimo pagal Leidimą pažeidimų (ploto, kiekio ir kt.) nebuvo nustatyta. Žalos dydį paskaičiavo atsakovo atstovai, jo neginčija nei pareiškėjas, nei atsakovas, todėl sprendime šio klausimo detaliau neanalizavo. Teismas nustatė, kad pateikti duomenys yra pakankami išvadai, kad miškas, į kurį buvo atkurtos nuosavybės teisės ir kuris buvo iškiristas, yra pareiškėjo asmeninė nuosavybė.

15.

Teismas analizavo 1961 metų Hagos konvenciją dėl dokumentų legalizavimo panaikinimo ir nustatė, kad valstybėse – Konvencijos narėse dokumento autentiškumo nustatymas yra supaprastintas iki vienos procedūros – pažymos Apostille gavimo. Šias pažymas išduoda įgaliosios kiekvienos valstybės institucijos, kurios valstybės – Konvencijos narės paskiria pagal paminėtos Hagos konvencijos 3 straipsnio nuostatas. Dokumentų tvirtinimas pažyma (Apostille) patvirtina, kad dokumentą pasirašęs asmuo turi įgaliojimus atlikti atitinkamus veiksmus ir, kad dokumentą pasirašęs asmuo veikia toje šalyje, tačiau nepatvirtina dokumento turinio.

16.

Teismas nustatė, kad ginčo atveju, dokumentą (2005 m. sausio 26 d. Įgaliojimą) išdavusi šalis (Kanada) nėra prisijungusi prie 1961 metų Hagos konvencijos, todėl šios valstybės išduotas notarinis dokumentas turi būti legalizuojamas Kanados kompetentingoje įstaigoje (Užsienio reikalų, tarptautinės prekybos ir plėtros departamente) ir po to pateikiamas Lietuvos Respublikos ambasadai Kanadoje jį dar kartą legalizuoti. Iš esmės analogiškos taisyklės buvo įtvirtintos ir Lietuvos Respublikos konsulinio statuto 61 straipsnyje, 62 straipsnyje (2005 metais galiojusi redakcija), taip pat ir 1997 m. liepos 21 d. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro įsakymu Nr. 39 patvirtintoje Instrukcijoje (neteko galios 2006 m. lapkričio 17 d., priėmus 2006 m. spalio 30 d. Vyriausybės nutarimą Nr. 1079). Teismas nurodė, kad paminėto Įgaliojimo turinio analizė patvirtina, kad šis dokumentas nebuvo registruotas nei Kanados kompetentingoje institucijoje, nei Lietuvos Respublikos ambasadoje Kanadoje, taip pat net ir nepatvirtintas žyma „Apostille“. Teismas atkreipė dėmesį (tą akivaizdžiai turėjo matyti ir trečiasis suinteresuotas asmuo), kad Kanados advokatas-notaras patvirtino ne pareiškėjo, bet A. S. parašo tikrumą. Teismas darė išvadą, kad joks oficialus pareigūnas pareiškėjo parašo netikrino ir jo autentiškumo visiškai netvirtino.

17.

Teismas vertino trečiojo suinteresuoto asmens pareigybinę charakteristiką ir nurodė, jog ji patvirtina, kad trečiasis suinteresuotas asmuo 2005 metais buvo karjeros valstybės tarnautojas ir turėjo teisę išduoti Leidimus miškui kirsti (I skyrius, II skyrius, III skyrius 11 p.). Teismas nurodė, kad pareigybinės charakteristikos 1, 3, 19, 21, 29 punktų, taip pat ir Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (šis teisės aktas taip pat reglamentuoja trečiojo suinteresuoto asmens teisinį statusą) 3 straipsnio 1 dalies, 4 straipsnio 1 dalies, 15 straipsnio 1, 2 dalių (2005 metais galiojusi redakcija) nuostatų analizė duoda pakankamą pagrindą išvadai, kad pagal savo tarnybinių pareigų statusą bei pobūdį trečiasis suinteresuotas asmuo privalėjo žinoti aukščiau išdėstytą Kanadoje išduoto įgaliojimo pripažinimo Lietuvos Respublikoje teisinį reglamentavimą, tačiau savo tiesioginių tarnybinių pareigų dėl savo nepateisinamo aplaidumo (nežinojo teisės aktų reikalavimų) neatliko.

18.

Teismas, įvertinęs paminėtas teisiškai reikšmingas aplinkybes, sprendė, kad yra pakankamas pagrindas konstatuoti, jog atsakovo (konkrečiai Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūros pareigūno) padaryti aukščiau paminėti pažeidimai, išduodant Leidimą kirsti mišką, laikytini valdžios institucijos neteisėtais veiksmais CK 6.271 straipsnio prasme. Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūros pareigūnas, betarpiškai išdavęs Leidimą kirsti mišką, buvo viešojo administravimo funkcijas vykdančias subjektas, todėl privalėjo išmanyti teisės aktų (tiek įstatymų, tiek ir poįstatyminių) reikalavimus ir mokėti juos taikyti atliekant viešąjį administravimą (konkrečiu atveju – išduodant leidimą). Įvertinęs šio valstybės tarnautojo paaiškinimą teismo posėdyje nagrinėjant šią administracinę bylą bei baudžiamojoje byloje esančias apklausas, teismui buvo akivaizdu, jog jis nesugebėjo atsakyti į elementarius klausimus, liečiančius Kanadoje išduoto įgaliojimo pripažinimo tinkamu Lietuvos Respublikoje procedūras. Teismas nurodė, kad dėl šių neteisėtų veiksmų buvo nepagrįstai išduotas Leidimas kirsti mišką (individualus administracinis aktas) ne savininkui, o pašaliniam asmeniui, kuris visiškai nesusijęs su miško savininku, ir iškirsta bei išgabenta 338,653 m³ medienos – dėl to pareiškėjas akivaizdžiai patyrė žalą, nes medieną realizavo ir pinigus gavo visiškai pašaliniai asmenys (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTI) 57 str.). Teismas, išanalizavęs atsakovo pareigūno (konkrečiai Varėnos rajono agentūros) veiksmus išduodant Leidimą, darė išvadą, kad jo elgesys nebuvo adekvatus susiklosčiusiai situacijai ir tai buvo pakankama pareiškėjui kilusių neigiamų padarinių (žalos) atsiradimo priežastis.

19.

Teismas nurodė, kad prie šios administracinės bylos prijungtoje baudžiamojoje byloje Nr. 55-1-00080/2007 konstatuoti pagrindinių dokumentų, reikalingų Leidimui išduoti (Įgaliojimo ir Lietuvos Respublikos paso), klastojimo, taip pat ir Įgaliojimo neatitikimo galiojančiam teisiniam reglamentavimui požymiai. Teismas nustatė, jog baudžiamosios bylos duomenys taip pat patvirtina, kad pareiškėjas Leidimo išdavimo procese, miško kirtimo procese, medienos pardavimo sandoriuose nedalyvavo, taip pat negavo jokio atlygio už medieną. Prokuroras baudžiamojoje byloje nenustatė, jog pareiškėjas apie miško kirtimą žinojo iš viso. Teismas rėmėsi išdėstytais argumentais ir darė išvadą, kad teisine prasme priežastinis ryšys tarp atsakovo veiksmų bei anksčiau aptartos pareiškėjo patirtos turtinės žalos neabejotinai egzistuoja (ABTĮ 57 str.). Atsižvelgęs į tai, teismas darė išvadą, kad 3 būtinosios deliktinės atsakomybės pagal CK 6.271 straipsnį atsiradimo sąlygos įvykdytos ir būtina nustatyti pareiškėjo naudai pripažintinos kompensacijos dydį, atlyginant jo patirtą turtinę žalą pinigais.

20.

Teismas nurodė, kad tarp pareiškėjo ir atsakovo nekilo ginčo dėl turtinės žalos dydžio. Vertinant turtinės žalos dydį, jo pagrindimo duomenų pagrįstumu teismas neturėjo pagrindo abejoti, nes juos parengė atsakovo atstovai teisės aktų nustatyta tvarka. Teismas pripažino, kad pareiškėjas realiai patyrė skunde nurodytą turtinę žalą, kuri iš esmės teisingai paskaičiuota.

III.

21.

Atsakovas Lietuvos valstybė, atstovaujama Alytaus RAAD, apeliaciniame skunde prašo Kauno apygardos administracinio teismo 2017 m. gruodžio 19 d. sprendimą panaikinti ir pareiškėjo skundo netenkinti.

22.

Atsakovas teigia, kad į Varėnos rajono agentūrą pagal įgaliojimą kreipėsi A. Š., o pareigūnas, įvertinęs pateiktus dokumentus, išdavė Leidimą. Atsakovas pabrėžia, kad pagrindinis ginčo objektas – Įgaliojimas, kurio originalo niekas, išskyrus pareigūną, nematė. Atsakovas nurodo, kad pareigūno teigimu, Įgaliojimo originalas buvo įformintas tinkamai, su originaliais spaudais ir parašais, tačiau tiek ikiteisminio tyrimo metu, tiek administracinėje byloje buvo pateikta tik pareiškėjo atstovo patvirtinta Įgaliojimo kopija, kuri tapo pagrindiniu įrodymu atsakovo neteisėtiems veiksams pagrįsti. Atsakovas akcentuoja, kad rašytinis įrodymas būtų laikomas leistinu, svarbu, jog būtų aiškus rašytinių įrodymų autentiškumas ir patikimumas, o būtent šito nei ikiteisminio tyrimo, nei administracinės bylos nagrinėjimo metu niekas neįrodinėjo. Atsakovas nurodo, kad niekas netyrė, ar institucijoms buvo pateiktas tas pats dokumentas, kurio originalą matė pareigūnas, ir toks dokumentas tapo pagrindiniu kaltę įrodančiu dokumentu.

23.

Atsakovas teigia, jog teismas nevertino to, kad atsakovo veiksmai (neveikimas) nėra vienintelė žalos atsiradimo priežastis, o jis tik galėjo prisidėti prie sąlygų šiai žalai kilti susidarymo. Atsakovas nurodo, kad teismas nevertino, kad kitų asmenų (pareiškėjo sutuoktinės, Įgaliojimą pasirašiusio asmens) veiksmai buvo pirmine ir pagrindine priežastimi, kuri lėmė padarinių atsiradimą, nekvietė jų liudytojais. Atsakovo vertinimu, teismas, įvertinęs pateiktų įrodymų visumą, padarė neteislingą išvadą nustatydamas, kad visa atsakomybė už patirtą žalą tenka valstybei.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV.

24.

Nagrinėjamoje administracinėje byloje ginčas kilo dėl Kauno apygardos administracinio teismo 2017 m. gruodžio 19 d. sprendimo, kuriuo pareiškėjui O. N. iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Alytaus RAAD, buvo priteistas turtinės žalos atlyginimas, teisėtumo ir pagrįstumo.

25.

Iš šioje byloje surinktų, taip pat prijungtos baudžiamosios bylos Nr. 55-1-00080-07 duomenų nustatyta, kad pareiškėjui O. N. priklauso 9,27 ha miško, esančio (-), Varėnos r. sav., jam atkūrus nuosavybės teises Alytaus apskrities viršininko administracijos 2002 m. birželio 18 d. sprendimu Nr. 38-14159 (I t., b. l. 10–11, 14–15). Ikiteisminio tyrimo duomenimis, nenustatytas asmuo, prisistatęs A. Š., 2005 m. rugsėjo 2 d. Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūrai pateikė netikrą O. N. įgaliojimą

ir gavo leidimą kirsti O. N. priklausantį mišką (baudžiamoji byla Nr. 55-1-00080-07, II t., b. l. 152–158). Pateiktame Įgaliojime nurodyta, kad O. N. įgaliojo A. S. patvirtinti savo teises pasirašant miško sklypo, esančio (-), Varėnos rajone, Lietuva, įsigijimo sutartį bei kitus sutarčiai priklausančius dokumentus, taip pat gauti visus reikalingus leidimus iškirsti mišką paminėtame sklype, atlikti visus su miško iškirtimu bei jo apželdinimu susijusius darbus, sudaryti supjaustytos medienos pardavimo sutartį ir sutarti dėl jos sąlygų (kainos, mokėjimo būdų, transportavimo) savo paties nuožiūra (I t., b. l. 30–31). Įgaliojime nurodyta, kad jis išduotas Kanadoje, Toronte, jį pasirašo O. N., o A. S. parašą patvirtina advokatė-notarė M. P.. Baudžiamojoje byloje buvo nustatyta, kad O. N. dėl leidimo kirsti mišką į jokiais institucijas nesikreipė, niekam nebuvo suteikęs teisės atlikti tokio pobūdžio veiksmų, taip pat nėra išdavęs jokio tai leidžiančio atlikti įgaliojimo (baudžiamoji byla Nr. 55-1-00080-07, II t., b. l. 58–59). Asmuo, prisistatęs A. Š., kuris pateikė Įgaliojimą ir pardavė iškirtimui O. N. priklausantį mišką, nenustatytas (baudžiamoji byla Nr. 55-1-00080-07, II t., b. l. 129–131).

26.

Pareiškėjas prašomą atlyginti 9 808,07 Eur (33 865,30 Lt) žalą kildino iš Alytaus RAAD neteisėtų veiksmų, pasireiškusių leidimo kirsti O. N. priklausantį mišką išdavimu nesant tam pagrindo – remiantis Įgaliojimu, kurio pareiškėjas nepasirašė, dėl ko buvo iškirsta dalis pareiškėjui priklausančio miško.

27.

Atsakomybę už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, reglamentuoja CK 6.271 straipsnis, kurio 1 dalis nustato, kad žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Taigi valstybės civilinė atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms: 1) valstybės valdžios institucijų neteisėtiems veiksams ar neveikimui, 2) žalai ir 3) priežastiniam ryšiui tarp valstybės valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos. Nenustačius bent vienos iš minėtų sąlygų, valstybei ar savivaldybei turtinė prievolė atlyginti žalą pagal CK 6.271 straipsnį nekyla.

28.

Valstybės civilinė atsakomybė atsiranda tada, kai valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti. Pažymėtina, kad neteisėtumo CK 6.271 straipsnio prasme konstatavimui privalu nustatyti, kad valdžios institucijos darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti, neįvykdė jiems teisės aktais priskirtų funkcijų arba, nors ir vykdė šias funkcijas, veikė nepateisinamai aplaidžiai, delsdami, pažeisdami bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Sprendžiant dėl atitinkamos valstybės valdžios institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo CK 6.271 straipsnio prasme, kiekvienu atveju yra būtina nustatyti, kokios konkrečios teisės normos, reglamentuojančios skundžiamos institucijos veiklą, buvo pažeistos. Nustačius neteisėtus valstybės institucijos veiksmus, būtina įvertinti, kaip šie pažeidimai pasireiškė asmeniui, teigiančiam, kad jis dėl tokių veiksmų (neveikimo) patyrė žalą, ir ar atitinkamos pasekmės (jei jos nustatomos) atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų (pareigūnų) neteisėtų veiksmų.

29.

Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūros vyresnysis valstybinis aplinkos apsaugos inspektorius V. V. išdavė leidimą kirsti pareiškėjui priklausantį 1,95 ha miško plotą A. Š. prisistačiusiam asmeniui pagal šio asmens pateiktą Įgaliojimą.

30.

Ginčo Leidimo išdavimo metu tokių leidimų išdavimo valstybinių miškų valdytojams ar naudotojams ir privačių miškų savininkams tvarką nustatė Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. D1-386 patvirtintas Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašas (toliau – ir Aprašas). Aprašas nustato, kokie dokumentai turi būti pateikti ir kokiais dokumentais turi būti remiamasi išduodant leidimą kirsti mišką. Aprašo 5 punkte nustatyta, kad leidimai kirsti mišką išduodami atskirai kiekvienam valstybinio miško valdytojui ar naudotojui arba privataus miško savininkui ar savininko įgaliotam asmeniui pagal pateiktą notaro patvirtintą ar notaro patvirtinimui prilygintą įgaliojimą.

31.

Šiuo atveju Leidimas buvo išduotas asmeniui, prisistačiusiam A. Š., teigusiam, kad jis yra įgaliotas miško savininko O. N.. Tačiau pateiktas Įgaliojimas neatitiko jam keliamų reikalavimų. Įgaliojime nurodyta, kad jis išduotas Kanadoje, tačiau jis, kaip užsienio valstybėje išduotas dokumentas, nebuvo atitinkamai legalizuotas. Be to, akcentuotina, kad minėtas Aprašo 5 punktas nustatė, jog jei leidimas kirsti mišką išduodamas ne pačiam miško savininkui, turi būti pateiktas notaro patvirtintas ar notaro patvirtinimui prilygintas įgaliojimas (CK 2.138 str.). Šiuo atveju iš pateikto Įgaliojimo matyti, kad jis nebuvo patvirtintas notaro. Įgaliojime advokatė-notarė M. P. patvirtino tik A. S. parašą. Tačiau miško savininko O. N., t. y. įgaliojimą duodančio asmens parašas, tuo labiau, pats įgaliojimas, notaro nebuvo patvirtintas.

32.

Nors atsakovas apeliaciniame skunde akcentuoja, kad niekas, išskyrus pareigūną, nematė šio Įgaliojimo originalo, o pareigūno teigimu, Įgaliojimo originalas buvo įformintas tinkamai, su originaliais spaudais ir parašais, pažymėtina, kad nagrinėjamoje byloje Įgaliojimas pripažįstamas netinkamu ne dėl to, kad buvo pateikta tik jo kopija. Aptariamo dokumento kopiją padarė atsakovo tarnautojas išduodamas leidimą, ir Įgaliojimas yra netinkamas dėl to, kad jis apskritai nebuvo patvirtintas notaro bei legalizuotas teisės aktų nustatyta tvarka. Nėra pagrindo laikyti, to neteigia ir atsakovas, kad Įgaliojimo originale būtų daugiau duomenų (t. y. įgaliojimo patvirtinimas) nei yra matyti iš kopijos. Taigi, šiuo atveju Įgaliojimo kopija buvo pakankamas dokumentas spręsti apie tai, kad šis įgaliojimas neatitiko jam keliamų reikalavimų, kad būtų galima išduoti leidimą kirsti mišką ne miško savininkui.

33.

Taigi, nagrinėjamu atveju Leidimas buvo išduotas nesilaikant Aprašo 5 punkto reikalavimo, t. y. išduotas asmeniui, nesant šiam asmeniui duoto miško savininko įgaliojimo, kuris būtų patvirtintas notaro. Teisėjų kolegija pažymi, kad pagrįsti priešingai, jog veiksmai buvo teisėti – t. y. kad Leidimas buvo išduotas teisėtai ir pateikti teismui tai patvirtinančius įrodymus (t. y. pateikti duomenis, patvirtinančius, kad išduodant leidimą atsakingam valstybės tarnautojui buvo pateiktas tinkamai patvirtintas ir tinkamai legalizuotas įgaliojimas) – tenka atsakovui, viešojo administravimo subjektui, kurio kompetencijai yra pavestas minėtų veiksmų atlikimas (leidimų kirsti mišką išdavimas).

34.

Atsižvelgiant į tai, pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad Alytaus RAAD Varėnos rajono agentūros pareigūnas padarė pažeidimą išduodant 2005 m. rugsėjo 2 d. Leidimą kirsti mišką, kas laikytina valdžios institucijos neteisėtais veiksmais CK 6.271 straipsnio prasme.

35.

Nors atsakovas apeliaciniame skunde teigia, kad atsakovo veiksmai nėra vienintelė žalos atsiradimo priežastis, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjas prašomą atlyginti žalą siejo būtent su Leidimo išdavimu, kuriam nebuvo pagrindo. Vadovaujantis ginčo laikotarpiu galiojusios redakcijos (nuo 2005 m. gegužės 3 d. iki 2006 m. gegužės 31 d.) Miškų įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 2 punktu būtent Regionų aplinkos apsaugos departamentams priskirta funkcija Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka išduoti leidimus miškui kirsti valstybinių miškų valdytojams ir privačių miškų savininkams. Taigi Alytaus RAAD teko atsakomybė leidimą kirsti mišką išduoti laikantis nustatytos tvarkos, be kita ko, Aprašo nuostatų, kas šiuo atveju nebuvo padaryta. Alytaus RAAD elgėsi neapdairiai ir nerūpestingai, kiek buvo būtina atitinkamomis sąlygomis, neatliko jam priklausančių pareigų pagal aukščiau nurodytą teisinį reglamentavimą išduodant Leidimą, kas nulėmė, jog Leidimas kirsti pareiškėjui priklausančio miško dalį buvo išduotas prieš pareiškėjo valią, nesant tam pagrindo. Būtent gavus Leidimą buvo iškiršta dalis pareiškėjui priklausančio miško. Taigi, kaip matyti, atsakovo atlikti neteisėti veiksmai nulėmė žalos pareiškėjui atsiradimą. Todėl pagrįstai visa pareiškėjo prašoma turtinė žala buvo priteista iš atsakovo.

36.

Teisėjų kolegija, atsižvelgusi į tai, kas išdėstyta, pritardama pirmosios instancijos teismo argumentams sutinka, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjui iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Alytaus RAAD, priteistinas 9 808,07 Eur turtinės žalos, patirtos dėl pareiškėjui priklausiusio miško išskirtimo, atlyginimas.

37.

Apibendrinama šioje nutartyje aptartas bylos faktines ir teises aplinkybes, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai įvertino byloje surinktus įrodymus ir nustatė teisiškai reikšmingas aplinkybes bylai išspręsti, teisingai pritaikė ginčo teisinius santykius reglamentuojančias teisės normas, nenukrypo nuo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos. Apeliacinio skundo argumentai nepaneigia pirmosios instancijos teismo išvadų pagrįstumo ir teisėtumo, pirmosios instancijos teismo sprendimas yra pagrįstas bylos faktais ir teisės aktų normomis. Todėl Kauno apygardos administracinio teismo 2017 m. gruodžio 19 d. sprendimas paliekamas nepakeistas, o atsakovo apeliacinis skundas atmetamas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėjų kolegija

Nutarė

Atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Alytaus regiono Aplinkos apsaugos departamento (teisių ir pareigų perėmėjas Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos), apeliacinį skundą atmesti.

Kauno apygardos administracinio teismo 2017 m. gruodžio 19 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.